

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Martini Chemnitii, Doctoris Theologi celeberrimi, Harmonia Quatuor Evangelistarum

Quam ab Eodem feliciter inchoatam ... D. Polycarpus Lyserus, et D.
Johannes Gerhardus, ... Is quidem continuavit, Hic perfecit ; Opus
Eruditionis Stupendæ, Orthodoxorum consensu approbatum, idemque tot
Eruditorum desideriis adhuc expetitur

**Chemnitz, Martin
Leyser, Polycarp
Gerhard, Johann**

Hamburgi, MDCCIII

VD18 90617681

Caput XCVI. Continens Historiam De Tribus, Qvi Christum Seqvi Volebant,
Qvibus Singulis Aliquid Defuit. Luc. 9. v. 57.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18203

fuisse. Nam Ecclesia destruitur, quando homines vel prius perduntur, quam ad Christum adducuntur, vel semel adducti, sive falsa doctrina, sive impia vita, rursus abducuntur, ut in aeternum pereant. Talem destructionem Christi ministri cavere debent. Interim tamen, ut illa destruant, quæ spirituali aedificationi incommodant, vel veræ fidei atque divino cultui officiant, non prohibentur. Sic Petrus Act. 5. v. 5. verbo occidit Ananiam & Sapphiram, Spiritui sancto mentientes, & Ecclesiam fraude decipientes. Et Paulus Act. 13. v. 11. Elymam Magum cœcitate percussit, quia Paulum Sergium Proconsulem ab auditu verbi avertere conabatur. Et hoc est, quod Paulus 2. Cor. 10. v. 6. dicit, se habere potestatem ulciscendi (non proprias injurias, sed) omnem inobedientiam. Unde in eodem sensu Deus Jeremiæ dicit, c. 1. v. 10. se illum constituisse, ut evellat, & destruat, & disperdat, & dissipet (non ipsos homines, sed omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam DEI, ipsos autem homines) aedificet & plantet.

IV. Christus Servator hominum, hac inhumanitate Samaritanorum nihil ad iracundiam commotus, ivit cum suo comitatu in aliud castrum. Illud an Samaritanum quoque, an Judaicum fuerit, non constat. Quale quale autem fuerit, ex his tamen videmus, nunquam defuturum Christo locum; in quo cum sua Ecclesia in his terris exulante hospitium inveniat. Ipsi enim est terra & omnis plenitudo ejus. Psal. 24. v. 1. Ipse etiam omnium hominum corda in sua manu tenet, eaque facili ad benevolentiam & beneficentiam erga suos cultores inclinare potest, si velit, & si suæ gloriæ atque suorum salutis conducibile esse sciat. 2. Deinde etiam Christus lenitate & mansuetudine, sua suis Apostolis exemplum præbere voluit, ne indignè ferrent, si postea orbem terrarum prædicandi Evangelii causa peragraturi, à quibusdam repellerentur. Ibi cum enim illam suam regulam observandam esse, quam Matth. 10. v. 23. dedit: Cum persecuti vos fuerint in civitate una, fugite in aliam. Non ergo sunt jurgia miscenda cum repellentibus nos, sed cedendum. Servum enim Domini non oportet litigare, sed mansue-

tum esse erga omnes. 2. Thess. 2. v. 24. 3. Denique hæc quoque Domini lenitas observanda venit, quod non punit Samaritanos in se peccantes: sed abijt & dissimulat hoc ipsorum peccatum, nec cogit eos ad hospitandum contra suam voluntatem. Hac enim sua longanimitate & benignitate eos ad pœnitentiam adducere vult, Rom. 2. v. 4. Quod etiam mox post ipsius in cœlos ascensionem & Spiritus sancti missionem factum est. Et quomodo Joannes Act. 8. v. 14. una cum Petro Samariam, ad confirmandos ipsos in doctrina Evangelii, ablegari potuisset, si Christus hic ipsius & fratris petitioni annuisset? Et hoc est illud, quod Paulus Act. 17. v. 30. dicit, quod DEUS sit *ὁ ἀπροσώπως*, qui dissimulat tempora ignorantia. Nam ut pater filiorum miseretur, sic miseretur Dominus nostri: scit enim quale figmentum simus, & novit quod pulvis simus. Psal. 103. v. 13. Si DEUS mox Paulum morte multasset, cum Ecclesiam Christi persequeretur, Act. 9. v. 1. quomodo nos gentes tanto Apostolo frueremur, quomodo divinis ipsius Epistolis delectaremur? Agnoscamus ergo grata mente, si quando adhuc hodie Christus transit peccatum reliquiarum hæreditatis suæ, Mich. 7. v. 18. & facit, ac si non videat vel sciat peccata nostra, ne juxta demeritorum exigentiam nos punire cogatur, sed ut pœnitentiam nostram expectare possit. Si enim DEUS peccatores puniret, nec eorum pœnitentiam expectaret, quis salvaretur? Nos non tantam habemus patientiam cum peccatoribus, quia nobis animæ hominum non tanti constiterunt, quanti Christo. Is peccatorum causa è cœlo in terras descendit, & sanguinem suum pro ipsis effudit: iccirco magna patientia eos expectat & suffert, orans & rogans eos, ut convertantur. 2. Cor. 5. v. 20. Imò ipsos læpius ad exactam usque ætatem & postremam senectam præstolatur, atque si tum redeant, expansis brachiis in ultima canicie eos recipit. Quod etiam applicari potest illud Jeraia 46. vers. 4. usque ad senectam ego ipse, & usque ad canos ego portabo, ego feci, & ego feram. ego portabo & salvabo.

CAPUT XCVI.

CONTINENS HISTORIAM DE TRIBUS, QUI CHRISTUM SEQUI VOLEBANT, QUIBUS SINGULIS ALIQUID DEFUIT.

LUC. 9. v. 57.

RATIO ORDINIS

Supra capite LXII. hujus Harmonia diximus, posse hanc historiam, si quis velit, cum illa, quæ Matth. 8. v. 18. legitur, combinari. Nam ferè per omnia inter se conveniunt, præterquam quod illic tantum duo referuntur, qui Christum sequi vole-

bant; hic autem tertius additur. Et quod illi Christum in via ad mare, hi vero eundem in via Hierosolymam euntem adorti esse narrantur. Sed facili fieri potuit, ut apud Christum eadem, aut saltem ad speciem consimilia, diversis temporibus & locis bis terve acciderint. Iccirco etiam nos pro

pro diversis in Harmonia ponemus, nemini li-
tem moturi, si quis eam cum priore conjunxerit.
Nam horum trium unum verum esse necesse est;
vel quod tantum duo Christum accesserint eo tem-
pore & loco, quo Matthæus retulit, vel quod tres
eundem accesserint eo tempore & loco, quo Lu-
cas scribit: vel quod unus saltem, & ille quidem
tertius, hoc loco venerit, ut Lucas per Remo-
tationem, & ob argumenti similitudinem, prio-
res duos huic postremo adjunxerit. Ut ut sit, illi,
qui Harmoniam Evangelicam populo explican-
dam proponunt, peccare non possunt, si maximè

utrobique eandem materiam tractent. Prodest e-
nim Christianos auditores sapius commonefa-
cere, ut attendant, quo animo & qua mente Chri-
stum sectentur: siquidem is non omnia suorum
sectatorum placita probat. Hic enim tres indu-
cuntur plurimum inter se discrepantes. Primus
sponte se offert, cum Christo sit comes minus ido-
neus: ac proinde rejicitur. Alter vocatus cuncta-
tur: & hunc Christus quasi ad sequelam compel-
lere videtur. Tertius offert se quidem: sed cum
conditione quadam, quæ & ipsa à Christo impro-
batur.

HISTORIA TRIUM DIVERSORUM CHRISTI SECTATORUM, LUC. 9.

57. Εἰς τὴν ἡμέραν αὐτῶν, ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ἄκουσθησθε μοι, ὅπως αὐτὸν ἀπέρχη, κύριε.
58. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς αἱ ἀλύπεες φώλεες ἔχετε, καὶ τὰ πετεινὰ τῆς οὐρανοῦ κατασκλιώσεις, ἔδε γὰρ ἔχει καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὃν ἔχει, πῦν τὴν κεφαλὴν κλίνει.
59. Εἶπε ὁ πρῶτος ἄκουσθη μοι. Ὁ δὲ εἶπε κύριε, ἵνα ἵνα ἵνα μοι ἀπέλθῃς πρῶτον πατέρα μου.
60. Εἶπε ὁ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ἄφες ὅτι νεκρὸς θάψει ὁ υἱὸς αὐτῶν νεκρῶν. Ὡς ἂν ἀπελθῶν, ἀγγελλῆς τῷ βασιλεῖαι τῆς Θεοῦ.
61. Εἶπε ὁ καὶ ὁ δεύτερος ἄκουσθησθε μοι, κύριε, πρῶτον ἵνα ἵνα μοι ἵνα ἵνα μοι ἵνα ἵνα μοι εἰς τὸ οἶκόν μου.
62. Εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἄφες ὅτι ἵνα ἵνα τῶν χειρῶν αὐτῶν ἀροτρῶν, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐχέσθῃς ὄντιν εἰς τὴν βασιλείαι τῆς Θεοῦ.

57. Factum est autem ambulanti illis in via, dixit quidam ad illum: sequar te, quocumq; ieris, Domine.
58. Et dixit illi Iesus: vulpes cavernas habent, & volucres caeli nidos, filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.
59. Ait autem ad alterum: sequere me. Ille autem dixit: Domine, permitte mibi, ut prius abeam, ac sepeliam patrem meum.
60. Dixit autem ei Iesus: sine ut mortui sepeliant mortuos suos, tu vero vade, & annuncia regnum Dei.
61. Et ait alius: sequar te, Domine, sed permitte mibi prius, ut dicam vale iis, qui sunt domi meae.
62. Ait ad illum Iesus: nemo, qui manu sua admota aratro, respexit à tergo, aptus est regno Dei.

Periocha hujus Historia.

Brevitati in hujus capituli expositione studebitur: quia pleraque, quæ dici possunt cap. 63. supra sunt adducta. De singulis tamen ex his tribus aliquid dicemus.

Primum quod attinet, si verba ipsius spectemus, sunt illa admodum bona & honesta. Primo Jesum Dominum vocat, cum Pharisei, Scribæ & Sacerdotes vix hominis nomine eum dignati sint. Deinde addit: *sequar te quocumque ieris*. Offert sese promptum & paratum ad omnes labores, pericula & casus, sine ulla exceptione. Sed aliud in corde habebat. Nimirum volebat JESUM sequi eadem intentione, qua Simon Magus Actor. 8. v. 19. desiderabat habere potestatem distribuendi Spiritum sanctum, ut scilicet divitias lucraretur. Ideo venit eo tempore, quo omnia circa Christum in tuto constituta erant, quo is propter miracula omnium ore prædicabatur: quo nobiliores sæminæ quædam ipsum alebant, ne quid rerum necessariorum ipsi deesset: quo denique Hierosolymam ipsum abire intelligebat, ad occupandum suum regnum, quod ipse mundanum sibi imaginabatur. Est hic typus eorum, qui apud Christum opes, honores & voluptates hujus mundi quærunt. Quales quamplurimi in re-

gno Pontificio inveniuntur, qui sacris se initiari patiuntur, & Ecclesiasticos ordines quærunt, non ut DEO serviant, nec ut tanto ardentius pietati studeant: sed ut divitias sibi parent, amplas Præbendas capiant, splendidos Canonicatus adipiscantur, aut etiam ad Episcopalem dignitatem aliquando adscendant. Sperant ergo se splendidiorem & abundantiorum victum habituros per Ecclesiam, quam per seculum. Hi eodem affectu ducuntur, quo olim Hemor & Sichem Genes. 34. vers. 22. qui civibus suis persuaserunt, si circumcissionem admitterent, omnem substantiam Jacobi, omnia ejus pecora, & cuncta quæ possideret, sua futura. Sic hi CHRISTO inserviunt, ut Ecclesiastica bona ipsorum fiant. Magi orientales, qui ad quærendum JESUM natum Bethlehem usque accesserunt, longè aliter fuerunt affecti. Hi non ut ipsi divites fierent à CHRISTO, sed ut JESUM pauperem ditarent, venerunt: ideo apertis suis thesauris munera ei obtulerunt. Dicat quis: atqui vos vero præcones etiam non gratis Evangelio inservitis? Utique. Neque tamen Christum ob parandas divitias tantum sequimur. Nam Christus ipse ordinavit, ut qui Evangelio servi-

serviunt, etiam de Evangelio vivunt. 1. Cor. 9. v. 14. Contenti autem nostro stipendio vivimus. Et quemadmodum honestus miles, non propterea principaliter militat, ut stipendium acquirat, sed ut patriam defendat: interim tamen stipendium accipit, ut victum, amictum, arma, equos & consimilia paret, absque quibus patriam defendere non potest. Ita nos non propterea Ecclesie principaliter inservimus, ut ejus bonis fruamur, sed ut Ecclesiam salutari doctrina edificemus: stipendium tamen ex bonis Ecclesiasticis accipimus, quia si absque eo esset, nec victum, nec amictum, nec liberos, nec alia necessaria, quibus in exequendo ministerio carere non possumus, comparare valeremus.

Quid ergo Christus huic sponte sua currenti respondet? Johan. 6. v. 37. dicit: Eum qui venit ad me, non eieciam foras. Huic tamen tale responsum impertit, ut facile intelligat, Christum ipsum discipulum habere nolle. Syracides enim dicit. 1. v. 36. ne accesseris ad Deum duplici corde. Hoc verò presens hic fecit. Licet enim corpore veniret: animus tamen ipsius magis ad opes, honores & felicitatem hujus seculi, quam ad Christum adspirabat. Itcirco CHRISTUS non tam ad verba quam animum ipsius respiciens, respondit: *Vulpes cavernas habent, & volucres cali nidos: Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.* q. d. Quid me sequi vis, ut dives fias? Me, inquam, hominem pauperem & nudum, adeoque inopem, ac rebus omnibus destitutum, ut nec domum propriam habeam aut alium locum, ubi caput reclinem? Quibus tamen nec vulpes, animal in visum, nec aviculæ destituuntur. Erras itaque, si hac intentione me vis sequi: quia meis discipulis non momentanea hujus mundi bona largiri soleo, sed æternorum & cœlestium mediator sum. Hæc autem, quæ Christus dicit, si vera sunt, ut sanè sunt verissima: unde quæso Papæ & ipsius sectatoribus, tot & tantæ proveniunt divitiæ? quibus oppida, arces, provincias, ducatus, regna integra, adeoque terras longè lateque patentes possidet. Aut unde Petrus tam amplum habuit patrimonium, ut vel cum potentissimis etiam regibus eo nomine certare possit? Christus certè opes hujus mundi nunquam nec quæsit, nec habuit: quia regnum ipsius non est de hoc mundo, Johan. 18. v. 36. De Antichristo autem vaticinatur Propheta Daniel cap. 11. v. 43. Dominabitur thesauris auri, & argenti, & in omnibus preciosis Egypti. Jam ergo quisque Papam habeat quo loco velit, certè Christi successor vel Vicarius esse nequit, ob summam hujus paupertatem. Cui in nativitate defuit domus, idè in stabulo natus est, & in præsepiti jacuit, cum exiguo viatico in Egyptum delatus, ibique à pauperibus parentibus cum inopia nutritus est. Nihil in mundo (cuius tamen ipse opifex & gubernator erat) possidens, de elemosynis vivebat oblati. Et eo ipso die, quò Hierosolymis cum ramis olivarum tanquam rex exceptus est, in urbe quæsit hospitium, sed quia nullum invenit, reversus Bethaniam, ibi tanquam pauper peregrinus receptus est. Tanta denique inopia laboravit, ut cœnaculum, in quò cum Apostolis agnum paschalem manducaret, quasi mendicare coactus fuerit: quia

propriam domum non habuit. Sed de paupertate Christi c. 63. sufficienter dictum est.

II. Alterum Christus ipse vocat, eique dicit *Sequere me.* Magna hæc est dignatio. Nam ad divinum ministerium nemo seipsum ingerere debet, nisi à DEO per Jeremiam rejici velit, c. 23. v. 21 & 27. v. 16. Nemo ergò sibi sumat hunc honorem: sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron, Hebr. 5. v. 4. is grata mente suscipiat. Cæterum hunc honorem à Christo oblatum, hic discipulus non quidem rejicit, veruntamen moras nectit, prætexens pietatem in parentes. *Domine, inquit, permittite mihi ut prius abeam, ac sepeliam patrem meum.* Pater ipsius adhuc vivebat, sed petebat iste, ut Christus tantisper expectaret, donec pater vita defungeretur, atque ipse eum sepeliisset. Nam si pater jam mortuus esset, sepulturæ officium non ita multum temporis requisivisset. Sed quia multum temporis petebat (quis enim novisse potuit, utrum pater intra annum vel amplius diem suum obiturus esset?) idè prohibitus est abire. Gerit hic discipulus typum eorum Christianorum, qui gustum aliquem habent doctrinæ Evangelicæ & sentiunt divinitus se vocari, ut veram fidei professionem amplectantur, & si maximè ad externos abeundum sit, eum sequantur: sed laboribus & molestiis peregrinandi pertasi, periculis item propositis perterriti, unde quaque causas cunctandi conquirunt, & pietatis officia prætexunt. Alii prætendunt parentes grandævos & veteri superstitioni addictos, horum infirmitati aliquid indulgendum censent, donec vel & ipsi animum mutent, aut peracto curriculo vitam cum morte commutent. Alii autem prætendunt, magistratum quidem illum, qui nunc rerum habenas gubernat, esse aliquo modo morosiorum, sed spem esse, si ipse oculos claudat, ut alius mitior succedat, quo rerum potente tutius futurum sit Evangelii fidem confiteri. Alii prætendunt vicinos, quibus nec possint nec debeant scandalo esse. Et enim illos mutationem ejusmodi religionis & loci sinistrè interpretari posse, unde facillè turbæ oriantur in Republica, ob quas seditiosi nomen & titulus alicui tribui possit. Alii tantisper sibi expectandum existimant, donec bona sua absque damno aut rerum suarum detrimento commodè distrahere possint. Alios amplæ hæreditates, quas jam spe devorant, detinent: sui que muneris esse censent, ut domesticorum suorum curam habeant. 1. Tim. 5. v. 8. Et quis prætextus illos omnes recenset, cum caro nostra valdè ingeniosa sit, ad fingendos prætextus, quibus vel ignaviam suam, vel etiam apertam Veritatis abnegationem excuset? Abraham pater omnium credentium talis non fuit, quin potius vocationi divinitus acceptæ protinus obtemperavit, & ex patrio solo egressus est, quemadmodum ipsi præceperat Dominus. Gen. 12. v. 4. Paulus quoque accepta divina vocatione, ut evangelizaret Jesum Christum in gentibus, non acquievit carni & sanguine, ut moras necteret, sed continuo sollicitus fuit, quomodo divinæ voci obedientiam præstaret. Galat. 1. vers. 16.

Christus ergò videns hunc cunctatorem affectibus suæ carnis nimium indulgere, hoc ipsi respon-

Sponsum dat: *Sine, ut mortui sepeliant mortuos suos: tu verò vade & annuncia regnum Dei.* Non improbat pietatem erga parentes, quam ipse in quarto præcepto præcepit, & moribundus quoque observavit, cum Joh. 19. v. 26. in cruce matrem Johanni dilecto filio quam diligentissimè commendavit. Nec etiam improbat pium illud & Christianæ misericordiæ opus, quo mortui honeste sepeliuntur, quod etiam angelus in Tobia commendavit, Tob. 12. v. 12. Sed tantum commonstrat spiritalia opera, temporalibus longè esse anteferenda. Et verisimile est, Christum hujus discipuli opera uti voluisse, in illa legatione, quæ jam sequenti capite instituetur. Ad hanc ipsam relictis aliis rebus omnibus accingi eum vult, ideò dicit: *In annuncia regnum Dei.* q. d. Mortuos sepelire est quidem humanitatis opus: sed hoc mortuis, hoc est, inferioris conditionis homines, & illi etiam, qui circa res mundanas occupantur & ac proinde Deo mortui sunt, præstare possunt. Tu verò, *διὰ γὰρ λέγει τῆ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ*, destinatus es, ut sis angelus Domini exercituum, Malach. 2. v. 7. sive angelus pacis, Jesa. 33. v. 7. qui prædicet Evangelium de verbo Dei, per quod non mortui sepeliuntur, sed in peccatis mortuis vita restituitur. Notandum autem hic verbum *ἀγγελλειν*, quo Christus utitur. LXXII. interpretes hoc verbum posuerunt Levit. 25. v. 9. ubi agitur de anno Jubilæo, qui per clangorem tubæ sive buccinæ Judæis indicandus erat. Quia ergò in hoc ipso festo tabernaculorum, inchoabatur verus Jubilæus & annus libertatis, quem Christus sua passione nobis comparaturus erat: (Nam non desunt, qui existiment, Christum Servatorem anno mundi 4000. pro peccatis humani generis satisfecisse. Quod si cum supputatione temporis conveniat, Hic annus esset 80. Jubilæus mundi, 30. verò Moisis.) Christus ergò ablegatione, 70 discipulorum, & eorum prædicatione, quasi tuba & buccina spiritali (ut Jesa. 58. v. 1. præcones verbi nominantur) annua illum intonare & intimare voluit. Et adhuc officium se hujus discipuli opera uti velle indicat. Psal. 2. v. 7. filius Dei ipse sibi tribuit, quod sit *διαγγελλῶν τὸ πρόσταγμα κυρίου*, prædicans præceptum Domini. Ex quo verbo patet, quales Christus suos discipulos esse velit: qui nimirum sint angeli sive nuncii regni Dei, & κήρυκες sive præcones Evangelii, qui viventium habeant curam, & operam dent, quo per fidem in Christum vivant, vitæ etiam Christianæ officia præstent, ac denique ad æternæ vitæ hæreditatem adspirent: *mortuos autem mortuis* relinquunt. Hoc si ita est: unde ergò proveniunt sacrificuli Pontificii, quorum omnis fere labor est, ut, neglectis vivis, circa mortuorum curam occupentur? Non enim contenti mortuos sepeliisse (quod tamen si ritè fiat, improbari nequit: quia Dei vox est, in terram reverteris, Genes. 3. v. 19.) etiam sacra pro mortuis faciunt, eadem die tricesimo repetunt, imò annua sacrificia addunt, quæ interdum perpetuo pro salute defunctorum ex certa foundatione fieri necesse est. Sic habent certa sua sacra & missas, quas quotidie pro certa mercede canunt, ut animas defunctorum in fictitio suo purgatorio juvent, quo ipsarum poenæ breviores aut saltem tolerabiliores fiant. Ars profecto Pontificii quæstuosissima,

qua omnes Chymicos longè superant: Hi enim falsis promissis se aurum & argentum ex cupro, stanno & consimilibus vilioribus metallis conficere posse hominibus persuadent: at Pontificii sacrificuli ex nihilo, nimirum ex vanissimo commento sui purgatorii ignis, aurum, argentum, palatia, prædia, annuos redditus & maximos thesauros, vel Cræsi opes superantes, conflaverunt. Hos sacrificulos à Deo vel Christo institutos esse, dicere non possumus. Nam in veteri Testamento DEUS sacerdotes in mortibus suorum civium contaminari noluit, Levit. 21. v. 1. hic verò Christus discipulo huic dicit, *mortui sepeliant mortuos*, sequitur ergò irrefragabiliter, sacrificulos istos ab ipsissimo Antichristo introductos esse.

Monet etiam hic locus, divinæ vocationi omnia mundana postponenda esse. Multum debemus patriæ, plus magistratui, plurimum parentibus, conjugibus & liberis. Si tamen hi nos impedire vellent in negotiis fidei vel religionis, tum nullo modo nos eorum sive amore sive observantia avocari patiamur, sed Christo vocanti obtemperemus. Memores illorum ditorum, 2 Maccab. 7. v. 30. non obedio præcepto regis, sed præcepto legis: Act. 5. v. 29. Obedire oportet Deo magis, quam hominibus: Matth. 10. v. 38. qui amat patrem aut matrem plus quam me, filium aut filiam super me, non est me dignus: Jacob. 4. v. 4. amicitia hujus mundi inimica est Dei. Unde Paulus rectè dixit, Gal. 1. v. 10. Si adhuc hominibus placeam, Christi servus non essem.

III. Superest tertius, qui & ipse Christum sponte adit, & dixit: *Sequar te Domine, sed per-mitte mibi prius, ut dicam vale iis, qui sunt domi mea.* 1. Reg. 19. v. 20. legimus, cum Elias Eliseum ex divino mandato ab aratro avocasset, ut se sequeretur, petiit hic: osculari quæso patrem meum & matrem meam, & sic sequar te. Ibi Elias assensus est postulationi: quia congruebat ex præcepto de venerandis parentibus. Addit tamen conditionem: vade, & revertere: quod enim meum erat, feci tibi. Proinde si Eliseum non reverfus fuisset, gravissimè peccasset. Hic verò non loquitur de parentibus, sed de *iis, qui sunt domi sua*, intelligens dispositionem totius rei domesticæ, imprimis autem, ut cum bona gratia & venia suorum ipsum sequatur. At verò quando Christus, qui est Dominus universi, quempiam ad suum ministerium vocat, ibi non est cum carne & sanguine conferendum, Gal. 1. v. 16. sed illud Psal. 45. v. 11. attendendum: obliviscere populum tuum, & domum patris tui, sic rex concupiscet decorem tuum. Hic verò simul & Christi discipulus esse, & res terrenas tractare voluit; quod Christus nunquam probavit. Typum ergò hic gerit eorum, qui Evangelium Christi eatenus suscipere volunt, quatenus mundanos homines non offendant. Tales multi inveniuntur in Papisticorum principum aulis, qui sinceriores doctrinam non ignorant, & interdum de ea cum verbi ministris conferunt: apertè tamen eam profiteri nolunt, quia cum bona suorum Principum gratia id facere non possunt, nisi conditione sua excidere velint. Tales quoque sunt quidam verbi ministri, qui Evangelium Christi ita prædicare cupiunt, ut nec Jesuitas nec alios *εὐσεβοδιδασκαλοῦντας* offendant, sed

sed

sed omnium auditorum gratiam habere queant. Nihil meliores, si modo non peiores, sunt illi, qui Christum ita sequuntur, ut tamen liceat simul Baccho & Veneri etiam servire, hoc est, commensationibus, libidini & aliis vitiis indulgere. Alii etiam eatenus saltem Christum ipsiusque Evangelium profiteri volunt, quatenus id fiat sine iactura rerum suarum, aut ut ita sibi prospicere liceat, ne olim egere cogantur. Talis erat Judas fur, surripens ex oculis elemosynas: Joh. 12. v. 6. Et Ananias atque Saphira, Act. 5. v. 2. qui Ecclesiam fraudarunt pecunia, ut si forte tempora periculosa incidere, suis commodis jam ante prospexissent.

Quid vero Christus de hujusmodi ambidextris? Nemo inquit, qui manu sua admodum aratro, respexerit à tergo, aptus est regno Dei. Innuit tales non esse idoneos regni sui consortes vel suos discipulos, qui simul animum suum rebus secularibus implicare velint. Christianismus talis status est, qui totum requirit hominem: ut quis in eo statu versans non possit duobus Dominis, Christo & huic seculo, servire. Matth. 6. v. 24. Non quidem vult Christus penitus prohibere rei domesticæ curam, cum Paulus tales Ethnicis deteriores esse testetur: 1. Timoth. 5. v. 8. sed talem curam, quæ cum diffidentia est conjuncta, & facit, ut fidei oculos avertamus à Deo, & convertamus ad temporalia, Christus reprehendit. Utque intelligamus ipsum non absque causa de eo monere, adducit simile à re rustica. Omnis arans, qui manu quidem strivam tenet, sed oculos convertit ad ea quæ à tergo sunt, aut tortuosos ducit sulcos, aut boum arantium vestigia vulnerat. Ita qui apprehenso spiritali vomere vitia mundana persulcans recto tramite incedit versus Dei regnum, sed mox aspectum & desiderium suum ad eadem vitia rursus convertit, aut vanitate mundi, quam à tergo relinquere debemus, delectatur, aut hujus seculi curis se rursus implicat, ille & animam suam vulnerabit, & delirabit, nec rectos sulcos ducet. Nam quicumque à bono inchoato retrospicit, ille mente ad secularia redit. Itaque perseverantia in bono opus est. Non decet, ut qui cum Lotho ex Sodomis egressus est, malorum consortium & societatem ad Dei præceptum devitans, cum uxore ipsius respiciat, nisi in salis sta-

tuam mutari, aut alias à Deo puniri velit. Gen. 19. v. 26. Sic filii Israel, postquam egressi erant de Ægypto, corde & mente eodem respexerunt, optantes ollas carni, cucumeres, pépones, cape & alia. Num. 11. v. 5. sed nullus eorum ingressus est in terram promissionis, verum omnes in deserto perierunt. Et Paulus conqueritur 2. Tim. 4. v. 10. Demas me dereliquit, amplexus præfens seculum, & profectus est Thessalonicam. Dolenda profecto est inconstantia multorum, & lachrymis deploranda, quod ad quemvis fortunæ sive prosperæ sive adversæ flatum, rectam & bonam viam deserunt, & ad mundi exemplum deflectunt. De Chamæleonte referunt, eum colorem mutare secundum omnes species quibus admovetur: sic quidam omnibus hujus seculi filiis sese accommodare norunt, ut juxta illorum nutum bonum animi propositum mutent, & quocumque illi volunt, se impellere ac transversos agere patiantur. Et sicut de Chamæleonte referunt, eum quosvis alios colores, præterquam album, recipere: ita ejusmodi homines in omnes formas sese transmutant. tantum verum animi candorem nunquam recipiunt. Oportet ergo in bono proposito perseverare, & instar arantis progredi, hoc est, semper de bono in melius tendere atque proficere. Sicuti Ezech. cap. 1. vers. 9. de quatuor suis animalibus, Evangelicum Christi currum trahentibus, dicit: non revertebantur, cum incedebant: sed unum quodque ante faciem suam gradiebatur. Et Paulus de seipso, Phil. 3. vers. 13. Quæ quidem retro sunt, obliviscens, ad ea quæ sunt priora extendo me ipsum, ad bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu.

Hæc de tribus istis Christi sectatoribus dixisse sufficiat. Quorum primus fuit hypocrita, alter cunctator, tertius ambidexter. In primo nos Christus monet, ne nostra, sed quæ ipsius sunt, quæramus. In secundo, ut nos ipsos & omnia nostra ipsius causa abnegemus. In tertio, ut postquam semel ipsi nomen dedimus, constanter cum ipso ad finem usque perseveremus. Qui plura de ipsis audire cupit, consulat 63. caput Harmoniæ nostræ.

** * *

CAPUT XCVII.

CONTINENS EMISSIONEM SEPTUAGINTA
DISCIPULORUM, LUC. IO. v. I.

RATIO ORDINIS.

Non est dubium, Lucam Evangelistam hanc historiam justo loco & ordine posuisse. Quod non tantum ex illa particula *post hæc*, postquam nimirum relicta Capernaum Hierosolymam tendebat, & animum ad moriendum confirmarat: sed potius etiam inde colligimus.

Harm. Tom. I.

Dixerat Joh. c. 7. v. 10. Christum Hierosolymam ad festum tabernaculorum ascendisse, non manifeste, sed velut in occulto. Jam vero, quia secum ducebat tantum numerum discipulorum, non potuisset occulte in urbem ingredi. In finibus itaque Samariæ adhuc constitutus, majorem eorum partem à se ablegat, nec ullos præterquam duodecim Apostolos secum

S S S